

KINNITATUD
Torma Vallavalitsuse 13. oktoobri 2015
korraldusega nr 303

Torma valla haridusvõrgu ruumiline ja majanduslik analüüs

Töö tellija: Torma Vallavalitsus

Teostajad: Katrin Rajamäe, Jako Jaagu

Torma 2015

Sisukord

Sissejuhatus.....	2
1. Torma valla rahvastik ja ränne.....	4
1.1. Torma valla rahvastik.....	4
1.2. Pendelränne.....	7
1.3. Õpiränne.....	8
1.4. Laste paiknemine.....	9
2. Torma valla haridusasutuste ülevaade.....	11
2.1. Torma lasteaed Linnutaja.....	11
2.2. Sadala Põhikool.....	11
2.3. C.R. Jakobsoni nim Torma Põhikool.....	12
2.4. Õpilaste arvu prognoos Torma valla koolides.....	13
2.5. Haridusasutuste kulude analüüs.....	14
2.6. Õpilastransport.....	17
2.7. Kulude optimeerimise võimalused.....	19
3. Võimalikud haridusmudelid Torma vallas.....	21
3.1. Alusandmed.....	21
3.2. Sadala kooli ja lasteaia osa ühendatud juhtimine ning Torma kooli ja lasteaia ühendatud juhtimine.....	22
3.3. Torma valla haridusasutuste ühendatud juhtimine.....	24
3.4. Kõik haridusasutused eraldi juhtimise all, majandusvaldkonnad Tormas ühendatud.....	25
4. Järeldused ja soovitused.....	26

Sissejuhatus

Töö eesmärk:

Töö eesmärgiks on haridusvaldkonna ja koolivõrgu kompleksne analüüs ja konkreetse tegevuskava väljatöötamine haridusvaldkonna süsteemseks ja optimaalseks arendamiseks Torma vallas. Analüüs annab ülevaate Torma valla haridusvõrgu olukorrast ja tulevikusuundadest. Koolivõrgu analüüsimisel kasutatakse majandusnäitajaid, rahavastikuanalüüsi ja kohaliku omavalitsuse sotsiaalmajanduslikku olukorda. Töö annab sisendi volikogule ja vallavalitsusele otsuste tegemiseks haridusvõrgu osas.

Lähtesuunad uuringust „Eesti põhikooli- ja gümnaasiumivõrgu analüüs aastaks 2020“:¹

Eesti põhikooli- ja gümnaasiumivõrgu analüüs annab ülevaate sellest, miks ei ole realiseerunud aastal 2005 prognoositud koolivõrk ning samas tuuakse välja uus prognoos ehk milline võiks koolivõrk välja näha aastal 2020 võttes arvesse rahvastikuprotsesse ning hariduspoliitika suundumusi.

Uuringu kohaselt peaks Jõgevamaal tervikuna olema 9 kooli praegusest vähem. Torma valla puhul on välja pakutud lahendusena üks põhikool tüüp 2 (kool suurusega 90-539 õpilast, min 10 õpilast klassis ilma liitklassideta). Samas on toodud uuringus välja rida põhjuseid, miks aastal 2005 prognoositud koolivõrk on jäänud seni realiseerumata. Siinkohal on välja toodud eelkõige hõrealaga omavalitsusi nagu Torma vald puudutavad tegurid:

- Valdavalt on hõredama asustusega omavalitsustes soov pakkuda võimaluste piires kodulähedast haridust eelkõige nooremate kooliastme osas (1–3 või 1–6 klass, üha rohkem koos lasteaiaga). Seetõttu on esimese-teise kooliastme haridust andvate koolide/õppekohtade perspektiiv üheksaklassiliste põhikoolide asemel küllaltki tõenäoline.
- Koostöö väikevaldadest naabrite vahel kooli püsijäämise nimel ei ole elujõuline strateegia. Tõenäoline on, et kooli kaotanud valla lapsed jätkavad naabervalla asemel õppimist kas maakonna või riigi keskses. Seda tendentsi toetab harilikult ka nii olemasolev transpordivõrk – ühendus keskustega on parem kui naabritega –, kui ka lapsevanemate töölkäimise trajektorid. Paradoksaalsel moel ollakse valmis lapsi pigem linna sõidutama kui naabri kooli püsijäämisesse panustama. Mõnel pool takistavad koostööd ka ajaloolised vastuolud naaberomavalitsuste vahel.
- Kodukoha koolil on oluline funktsioon perekonna sotsiaalsete probleemide leevendajana – väiksemas kodulähedases koolis, kus õpetajatel on igale õpilasele võimalik rohkem isiklikku tähelepanu osutada, on võimalik tegeleda koduste probleemide lahendamise toetamise ning seeläbi teatud määral kompenseerida koduse toetuse puudumist või sotsiaalhoolekande korralduse vähest võimekust.

---

¹ Poliitikauuringute Keskus Praxis. Eesti põhikooli- ja gümnaasiumivõrgu analüüs aastaks 2020. 2014
<http://www.praxis.ee/tood/koolivork/>

- Nii väga tugevad kui ka vähem edukad koolijuhid mõjutavad koolivõrguga seotud arenguprotsesside tõhusust. Intervjuudest koorus välja näiteid, kus koolivõrgu ümberkorraldamise edukus sõltub inimestest.

Koolivõrgu ümberkorraldamise edukus sõltub paljudest asjaoludest, kuid olulisemaks eduteguriks on oskuslik selgitustöö ja kaasamine. Omavalitsustes, kus on suudetud keerulisi muudatusi ellu viia, on hästi läbi mõeldud muudatuste juhtimise protsess. Esmalt on kogukonnale põhjalikult selgitatud koolivõrgus valitsevat olukorda ja järgnevatel aastatel koolivõrgule mõju avaldavad tegurid. Selgitustöö kaudu on tekitatud kogukonnas mõistmine muudatuste vajalikkusest ning leevendatud muudatustega seotud hirme. Seega on otsused sündinud kogukonda kaasavalt, mitte neist eraldiseisvalt. Intervjuudes leidis ka palju näiteid olukordadest, kus omavalitsus oli muudatused ilma kogukonda kaasamata ära otsustanud ning alles seejärel asus selgitustööd tegema, mistõttu sageli kaasnes sellise tegevviisiga reformile tugev vastutöötamine või isegi otsuste tagasipööramine.

Mitmetes omavalitsustes on kooliastme sulgemise tulemusel ühendatud madalama astme põhikool lasteaiaga, luues kohalikele lastele võimaluse käia pikemalt kodulähedases laste- ja õppeasutuses (lihtsam üleminek lasteaiast kooli). Teisalt on mõnes kohas kooliastme sulgemisega kaasnenud kooli huvitegevuse laiendamine, mis lisab koolile atraktiivsust. Siin on mitmeid pooltargumente: 1) 1.–3. või 1.–6. klassiga põhikooli korral on kohalikul omavalitsusel õpetajate olemasolu lihtsam tagada; 2) 1.–3. ja 1.–6. klassiga põhikoolide liitmine lasteaeadelega on nii sisuliselt kui ka majanduslikult mõistlik; 3) suudetakse tagada koolimaja käigushoidmine, mis panustab valla sotsiaal- ja kultuuriellu.

Analüüsi koostamise käigus viidi läbi kolm seminari Torma valla haridusasutuste juhtide, vallavalitsuse esindajate ja volikogu hariduskomisjoni liikmetega. 17. juunil toimus dokumendi esmase versiooni tutvustamine ja avalik arutelu Torma Rahvamajas, kus osales ca 30 inimest.

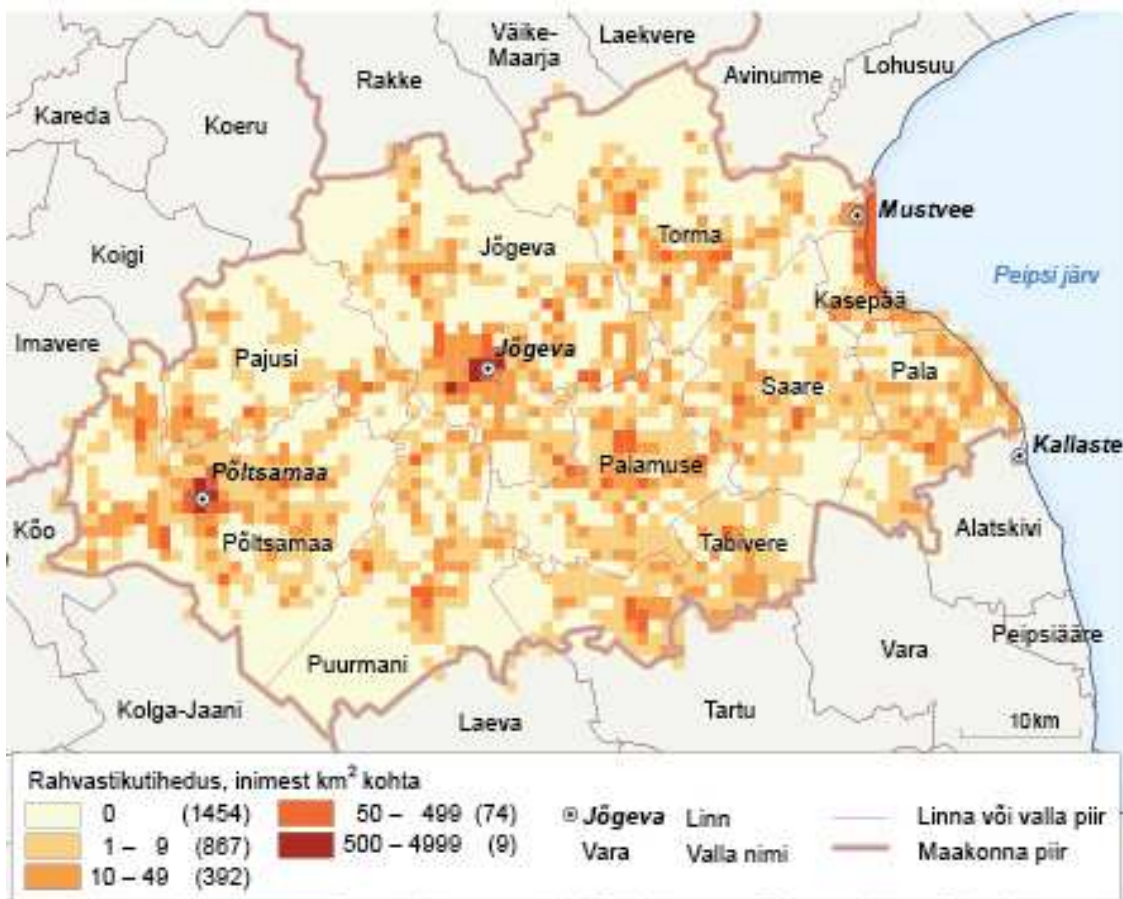
1. Torma valla rahvastik ja ränne

1.1. Torma valla rahvastik

Torma vald asub Ida-Eestis, Jõgevamaal, Tartu-Narva ja Jõgeva-Mustvee maanteede ristumiskoha lähedal. Valla pindala on 349,3 km². 01.01.2015 oli vallas rahvastikuregistri andmetel 2011 elanikku, mis tähendab, et valla asustihedus on 5,76 in/km².

Torma vallas on 23 küla ja 2 alevikku: Iravere, Kantküla, Kodismaa, Koimula, Kõnnu, Leedi, Liikatku, Lilastvere, Näduvere, Ookatku, Oti, Rassiku, Reastvere, Rääbise, Sätsuvere, Tealama, Tuimõisa, Tõikvere, Tähkvere, Vaiatu, Vanamõisa, Võidivere ja Võtikvere küla ning Sadala ja Torma alevik.

Jõgeva maakonna rahvastiku paiknemine, 31.12.2011

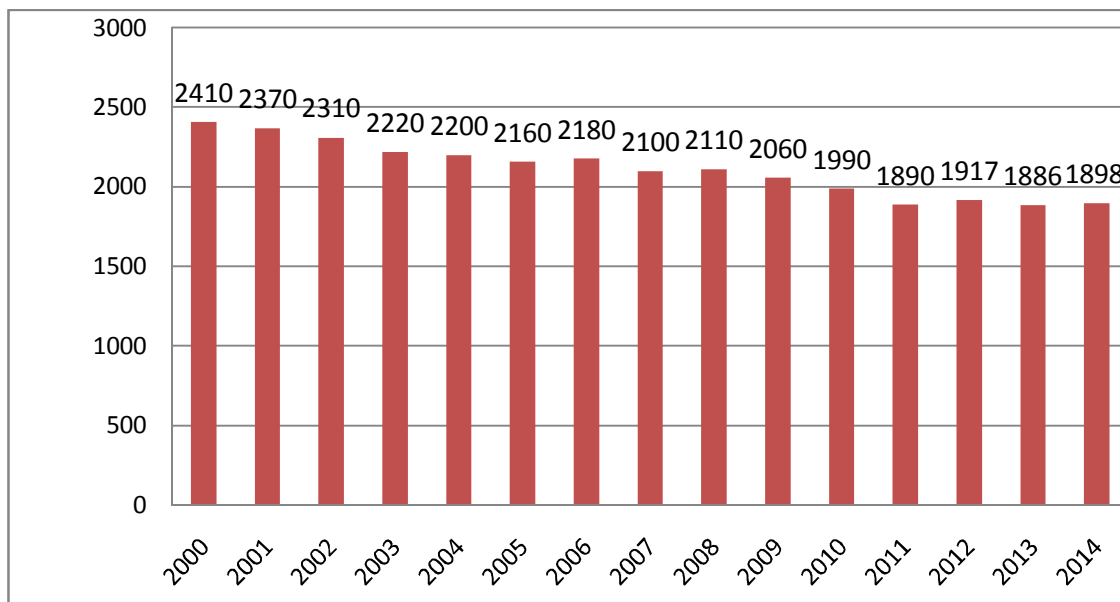

Allikas: Statistikaamet

Joonis 1. Jõgeva maakonna rahvastiku paiknemine (allikas: Statistikaamet)

Rahvastik paikneb peamiselt valla keskosas, Sadala-Vaiatu-Torma-Võtikvere liinil. Valla põhjaosa on valdavalt metsa- või rohumaa ning asustatud väga hõredalt.

Kui Jõgevamaal tervikuna on Statistikaameti andmetel rahvastik 14 aasta jooksul vähenenud 25%, siis Torma vallas on sama perioodi jooksul vähenemine olnud mõnevõrra suurem, 27%. Samas on positiivne see, et viimase nelja aasta lõikes on rahvastik püsinud suhteliselt stabiilne (keskmiselt 1900 elanikku) ning kui võtta vaadeldavaks perioodiks 2004-2014, on vähenemine olnud ca 16%. Seega võib trendi jätkudes eeldada, et valla elanike arv väheneb mõnevõrra väiksemas tempos kui maakonnas keskmiselt.

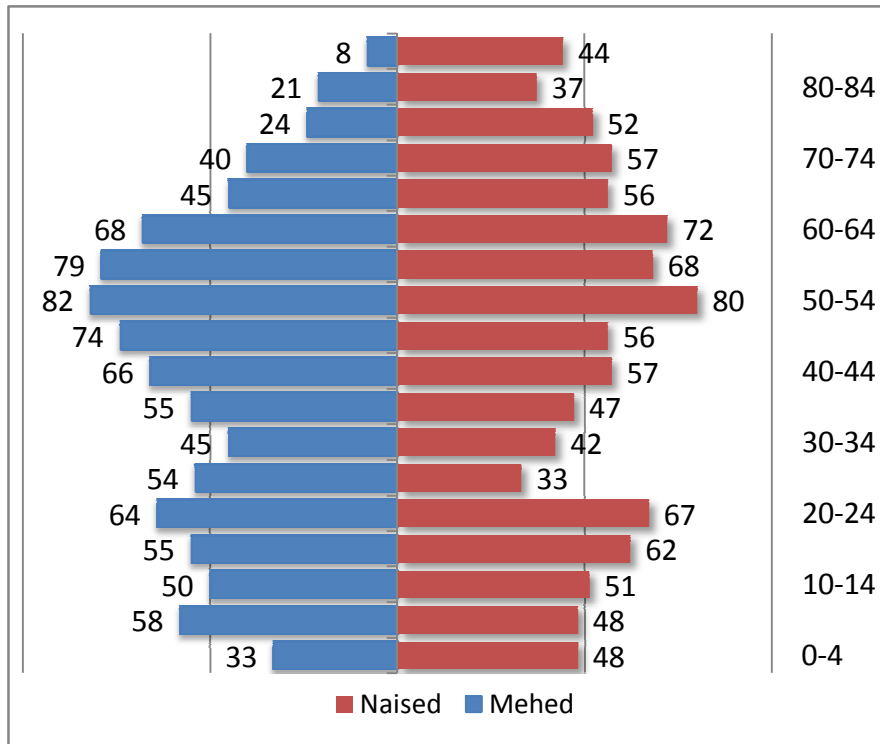
Joonis 2. Elanikkonna muutus Torma vallas 2000-2014 (allikas: Statistikaamet)

Statistikaamet on koostanud 2011. a rahvaloenduse andmete baasil rahvastikupronoosi kõikidele maakondadele aastani 2040. Kui 2015. a alguses elas maakonnas 30 841 inimest, siis Jõgevamaa prognoosi kohaselt on aastaks 2040 maakonnas 23 257 elanikku ehk 33% tänasest vähem. Arvestades seda, et Torma vallas on viimase 10 aasta jooksul elanikkonna vähenemine olnud ca 3 protsendipunkti võrra väiksem ja 1.01.2015 seisuga oli Statistikaameti andmetel vallas 1891 elanikku, võib prognoosida, et aastaks 2040 elab vallas ca 1324 inimest.

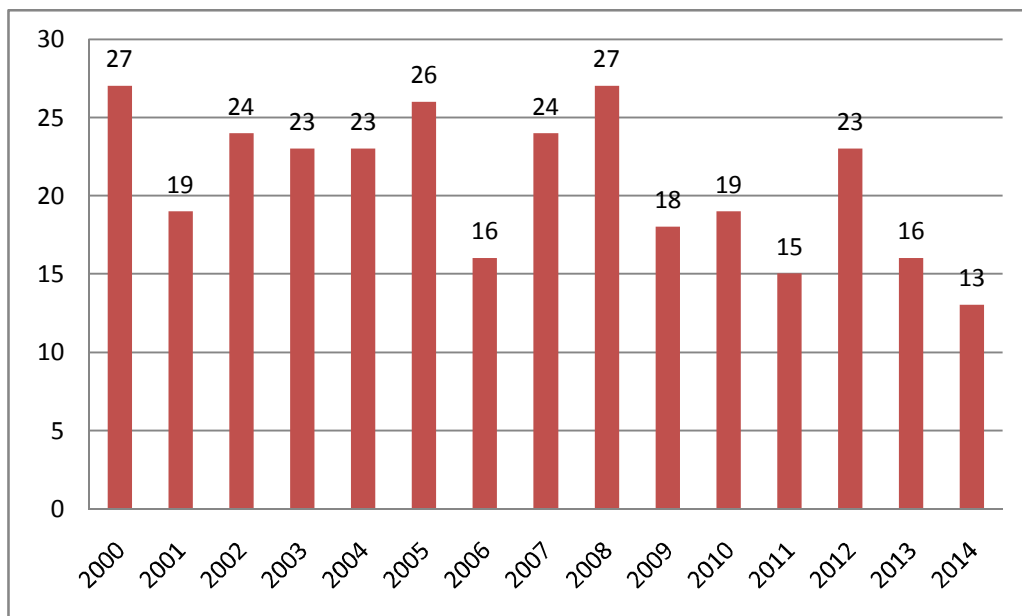
Joonis 3. Jõgevamaa rahvastik 2014-2040 (Statistikaameti prognoos)

Rahvastiku soolis-vanuseline koosseis ja sündide arv annavad aluse järeldada, et valla elanikkond on vananev ning kõige suuremaarvulised vanuserühmad on 50-64-aastaste hulgas. Silma torkab see, et 25-39-aastaseid naisi on tunduvalt vähem kui samas eas mehi. Seega on potentsiaalsete sünnitajate hulk ka seetõttu väike.

Joonis 4. Torma valla rahvastikupüramiid 2014. a (allikas: Statistikaamet)

Sündide arv vallas oli enne 2008. aastat valdavalt üle 20 lapse aastas, kuid alates 2009. a on sündinud keskmiselt 17 last aastas. Seega saab ka siin välja tuua langustrendi, mis mõjutab otseselt valla haridusasutuste jätkusuutlikkust.

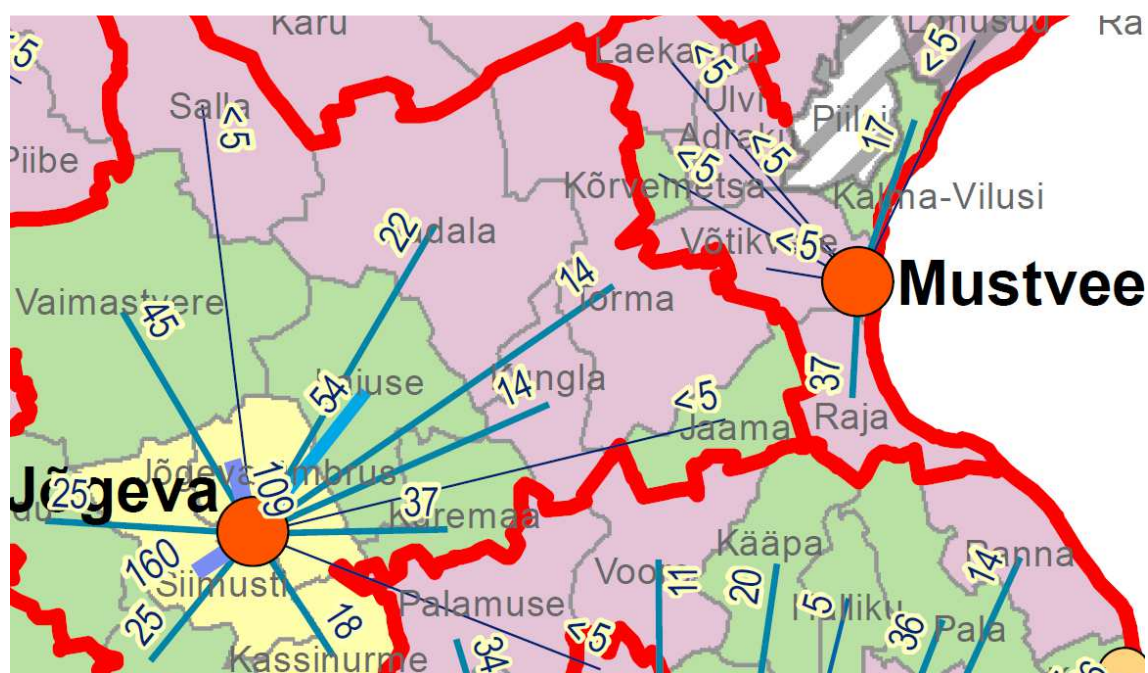
Joonis 5. Sündide arv Torma vallas 2000-2014 (allikas: Rahvastikuregister)

1.2. Pendelränne

Statistikaameti koostatud „Toimepiirkondade määramise raportis“ (2014)² on analüüsitud inimeste töö- ja haridusalast liikumist kantide põhiselt, võttes aluseks 2011. a rahvaloenduse andmed. Ilmnenu liikumismustrite põhjal on raportis määratletud keskuslinnad koos nende mõjualadega ehk toimepiirkondadega. Jõgeva linn on oluliseks töörände sihtkohaks Jõgeva valla ja Torma valla enamikele kantidele. Mustvee linna mõjualas on Torma vallast Vötikvere kant, Raja kant ning mitmed kandid Ida-Virumaalt.

Kantidepõhiselt saab lisaks välja tuua erinevate valla kantide inimeste liikumissuunad (vt joonis 6). Sadala kandist käib Jõgevale igapäevaselt tööle 22 inimest, Torma ja Kungla kandist kummasti 14 inimest. Need suunad selgitavad, miks Torma valla (eriti Sadala kandi) mitmed õpilased suunduvad Jõgeva linna koolidesse.

Joonis 6. Toimepiirkondade pendelränne, REL 2011 (allikas: Statistikaamet)

Alljärgnevalt on toodud tabelid täpsemate andmetega, millistesse omavalitsustesse käiakse vallast tööle ja kust tullaakse valda tööle. Andmed põhinevad taas 2011. a rahvaloendusel.

Torma vallast mujale tööle käivad inimesed:

Omavalitsus	Inimeste arv
Jõgeva linn	54
Jõgeva vald	30
Kasepää vald	6
Lohusuu vald	3
Mustvee linn	18
Saare vald	6
Tallinn	12
Tartu	18

² Statistikaamet, Siseministeerium. Toimepiirkondade määramine. 2014. www.stat.ee/dokumendid/77742

Andmetest selgub, et Torma vallast siirduakse kõige enam mujale tööle Jõgeva linna ja valda, Tartusse ning Mustveesse. Samas Torma valda tullakse tööle mitmetest omavalitsustest, enam liikujaid on Jõgeva linnast ja vallast ning Saare vallast.

Torma valda tööle suunduvad inimesed:

Omavalitsus	Inimeste arv
Avinurme vald	3
Jõgeva linn	9
Jõgeva vald	9
Kasepää vald	3
Mustvee linn	6
Palamuse vald	3
Saare vald	9
Tartu linn	6
Torma vald	303

1.3. Õpiränne

Torma vallast käib arvestatav hulk lapsi teiste omavalitsuste koolidesse. Sarnaselt töörandega on peamine suundumiskoht Jõgeva linn (14 põhikooli, 19 gümnaasiumitesse) ning ka Tartu maakond (kokku 19 last). Kokku õpib Torma vallast 30 last teiste omavalitsuste põhikooliastmes. Kui gümnaasiumiastme osas on õpiränne vältimatu, siis põhikooli astmes võiks teistesse koolidesse käivate laste hulk olla väiksem.

Torma valla lapsed teistes haridusasutustes 2014/15 õa:

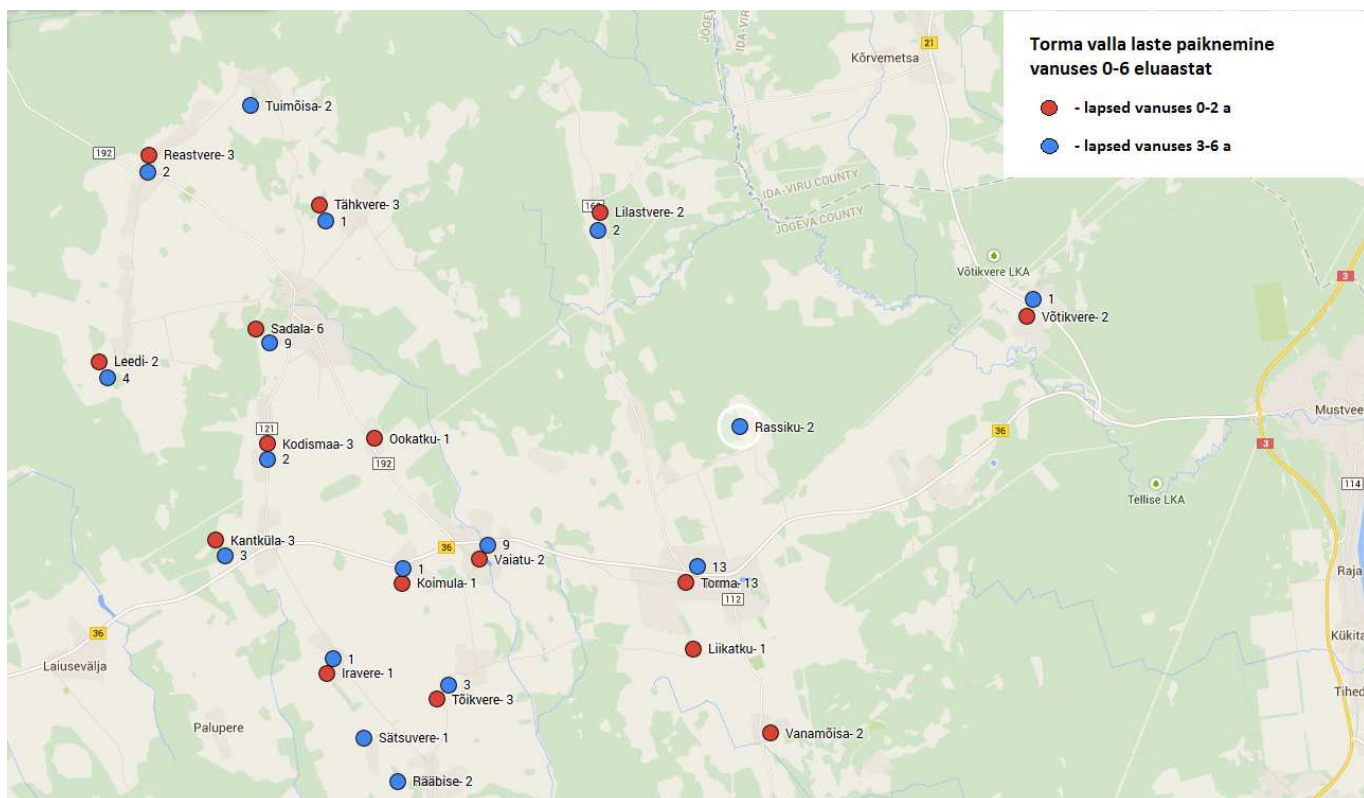
Kool	Laste arv
Jõgeva Põhikool	14
Jõgeva Täiskasvanute Gümnaasium	7
Elva Gümnaasium	1
Tartu Täiskasvanute Gümnaasium	1
Tartu Tamme Gümnaasium	1
Tartu K.J.Petersoni Gümnaasium	1
Tartu Treffneri Gümnaasium	1
Mustvee Gümnaasium	4
Lähte Gümnaasium	7
Põltsamaa Gümnaasium	3
Noarootsi Gümnaasium	1

Paldiski Gümnaasium	1
Rapla Täiskasvanute Gümnaasium	1
Jõgevamaa Gümnaasium	12
Tartu Hiie Kool	3
Kiigemetsa Kool	5
Nõo Gümnaasium	7
Lasteaed	
Mustvee Lasteaed	1
Kuremaa lasteaed	1

1.4. Laste paiknemine

Torma valda iseloomustab hajaasustus, vallas on kaks suurema elanike arvuga keskust (Torma ja Sadala alevikud), kuid ülejäänud külad on suhteliselt väikese suurusega. Laste paiknemist on vaadeldud eraldi lasteaiaealiste ja põhikooliealiste kaupa.

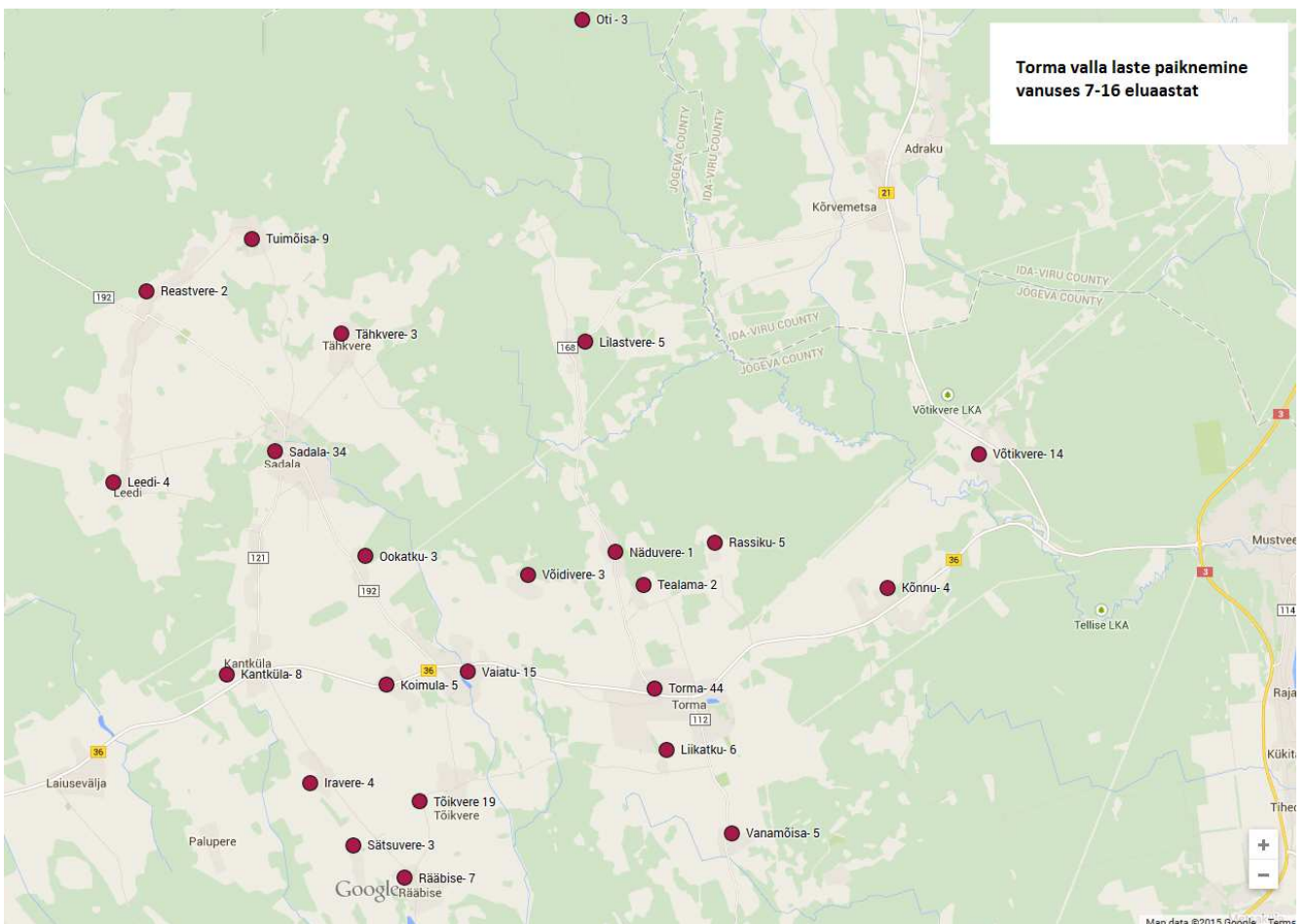
2015. a alguse seisuga on vanuses 3-6 eluaastat lapsi Torma alevikus 13 ning Sadalas ja Vaiatus 9. Lasteaeda minevad lapsed (0-2 a) paiknevad rohkem hajali ja neid on Sadala piirkonnas 21 (Sadala alevik, Leedi, Reastvere, Tuimõisa, Tähkvere, Kodismaa, Ookatku, Kantküla külad) ja Torma piirkonnas 27 (Lilastvere, Vötikvere, Vaiatu, Koimula, Iravere, Tõikvere, Liikatku, Vanamõisa külad ja Torma alevik).

Joonis 7. Torma valla laste paiknemine vanuses 0-6 eluaastat, 1.01.2015 seisuga (kaart: GoogleMaps)

Põhikooliealised lapsed (7-16) paiknevad veelgi rohkem üle valla hajali, mis teeb ka õpilastranspordi korraldamise keeruliseks. Sadala piirkonnas (Leedi, Reastvere, Tuimõisa, Tähkvere, Kodismaa, Ookatku, Kantküla külad ja Sadala alevik) elab 63 last ja Torma piirkonnas (Lilastvere, Oti, Vötikvere, Kõnnu, Vaiatu, Koimula, Iravere, Tõikvere, Sätsuvere, Rääbise, Liikatku, Vanamõisa, Võidivere, Näduvere, Tealama ja Rassiku külad ja Torma alevik) 150 last. C.R. Jakobsoni nim Torma Põhikoolis oli 2014/15 õpilaste arv 147, seega võib järeldada, et enamik piirkonna õpilasi õpib Torma koolis. Sadala Põhikool on kuni 6-klassiline ning 2014/15 õa oli koolis 31 õpilast.

Kokkuvõttes saab välja tuua, et vanuselise koosseisu ja koolide õpilaste arvu põhjal 35 põhikooliealist last ei õpi Torma valla koolides.

Jooni. Torma valla laste paiknemine vanuses 7-16 eluaastat, 1.01.2015 seisuga (kaart: GoogleMaps)

2. Torma valla haridusasutuste ülevaade

Vallas tegutseb 1 koolieelne lasteasutus lasteaed Linnutaja ja 2 põhikooli: C. R. Jakobsoni nim. Torma Põhikool ja Sadala Põhikool.

2.1. Torma lasteaed Linnutaja

Torma vallas on 1 lasteaed – **Torma lasteaed Linnutaja**. Linnutaja lasteaed on koolieast noorematele lastele hooldu ja alushariduse omandamist võimaldav õppeasutus, mis avati 1985. aastal. Lasteaed on ehitatud 6-rühmaliseks ja rohkem kui 100 lapsele.

Lasteaias on moodustatud 6 eestikeelset rühma: kaks sõimerühma, kaks lasteaiarühma, üks liitrühm ja üks sobitusrühm. Laste arv on kokku 87: sõimerühmades 26, lasteaiarühmades 33, liitrühmas 13 ja sobitusrühmas 15.

Torma lasteaias Linnutaja töötavad 2014/15 õppeaastal direktor, õppealajuhataja, majandusalajuhataja, 10 õpetajat, 5 õpetaja abi, perenaine, kokad, osalise koormusega logopeed, liikumisõpetaja, muusikaõpetaja ning remonditööline.

Suurt tähelepanu pööratakse laste ja täiskasvanute keskkonnateadlikkuse tõstmisele. Üle kümne aasta on toimunud aktiivne projektitöö koostöös Keskkonnainvesteeringute Keskusega. Õppe- ja kasvatustegevuse toetamiseks on rajatud loodusnurk. Lasteaia õuealale on rajatud lasteaialõpetajate park.

Aastatel 2011 – 2013 on soojustatud lasteasutuse hoone ja värvitud fassaad, värvitud ruumide seinad ja laed, vahetatud viie rühmaruumi põrandakatted, vahetatud viie rühmaruumi valgustid. Renoveerida on vaja hoone tuulekojad, katus, ventilatsioon, üldruumid, õueala asfaltkate, mängupaviljonid, mänguväljakud, piirdeaed.

2015/16 õppeaastaks on plaanis avada Torma lasteaia filiaal Sadalas ühe rühmaga. Loodava rühma osas on olnud huvi lapsevanematel ning hetkel toimuvad remonttööd Sadala Põhikooli osade ruumide ümberehituseks.

2.2. Sadala Põhikool

Sadala Põhikool on väike külakool, mille säilimisele on kaasa aidanud kohalik kogukond. Kool on töötanud kaks õppeaastat 6-klassilise koolina. Sadala kooli õpilaste arv on 2014/15 õppeaastal 31. Kool asub Sadala alevikus, hoone vanem osa viie klassiruumiga valmis 1897. aastal, 1959. aastal sai kool juurdeehituse nelja klassiruumi ja spordisaaliga. 1995. aastast alates on kooliruumid põhjalikult renoveeritud.

Õpilaste arvu vähesuse tõttu toimub õppetöö liitklassides. 2014/2015 õppeaastal oli liidetud 1.-4. klass, 2.-3. klass ja 5.-6. klass Liitklassides antakse põhiainetundidest vähemalt 1/3 tunde lahus. Lastevanemate soovil toimub koolis pikapäevarühm 16 õpilasele, kellele on

korraldatud ka toitlustamine. Laste toitlustamine koolis toimub Torma Põhikooli köögi baasil. Sadala koolis on kohandatud ruumid laste toitlustamiseks.

Kooli juhtimisega tegeleb 0,5 kohaga direktor. Koolimaja heakorra eest vastutavad haldusspetsialist ja majahoidja, IT valdkonna arendamisega tegeleb 0,3 koormusega informaatik. Majahoidja täidab ka remonditöölise rolli ning hoolitseb kooli katlamaja eest. Koolis töötab veel toitlustamisega tegelev abitööline, 2 koristajat, 0,5-kohaga on kokk ja pikapäevarühma kasvataja. Valikainena on koolis võimalik õppida arvutiõpetust ja kodulugu. Tundide välisel ajal toimuvad huviringid – arvutiring, spordiring, ansambel, mudilaskoor ja pallimängud. Koostöös Sadala Külade Seltsiga on viimastel aastatel toimunud lisaks kooli huviringidele rahvatantsuring ja näitering.

Koolil oli varasemalt elektriküttel katlamaja, küttesüsteem kaasajastati 2014. a. Remonti vajavad kaks klassiruumi ja hoovipoolne trepikoda ning katlamaja katus.

Alakasutatud kooli ruumidesse on planeeritud 2015. a lasteaiarühma loomine. Kõrvalhoonele tuleb leida uus funktsioon.

2.3. C.R. Jakobsoni nim Torma Põhikool

C. R. Jakobsoni nim. Torma Põhikoolis õpib 2014/15 õppeaastal 147 õpilast. Esimesed teated koolitööst Tormas pärinevad aastast 1688. Lullikatkule ehitati uus punastest telliskividest koolihoone 1908. aastal. 1957. aastast kannab kool C. R. Jakobsoni nime. See tähendab tema nime ja traditsioonide põlistamist kogukonnas. Koolimaja vastas asub tema mälestussammas (skulptor Roman Haavamägi) ja koolimajas Jakobsoni tuba. 1965. a sai kool endale kahekorruselise juurdeehituse. 2006. aasta tõi koolile ja valla rahvale täismõõtmega spordihoone. 2010. a sai valmis uus poiste tööõpetuse kabinet ning viidi läbi koolimaja ulatuslik renoveerimine. Õpikeskkond vastab täielikult tervisekaitse poolt esitatud nõuetele.

Kooli juhtimist korraldavad direktor ja õppealajuhataja, juhte toetavad kooli sekretär, direktori asetäitja majandusala ning huvi- ja projektijuht. Tugipersonalist on koolis tööolalise koormusega psühholoog-nõustaja ning logopeed-eripedagoog, 2 õpiabi ja 2 eripedagoogi kvalifikatsiooniga õpetajat. Koolis töötab sel õppeaastal staadionimeister-treener, spordihoone ja kooli remonditööline, majahoidja, 3 koristajat, riidehoidja ja öövalvur, raamatukoguhoidja ja laborant. Kooli toitlustamise eest vastutavad peakokk ja kaks abitöölist.

Koolis töötab kaks pikapäevarühma algklasside õpilastele eesmärgiga toetada ettevalmistust järgmiseks koolipäevaks ning tagada järelevalve rühmas olevatele õpilastele. Pikapäevarühma laste tegevust korraldavad pikapäevarühma kasvatajad. Pikapäevarühma õpilastele on korraldatud toitlustamine.

Tundide välisel ajal toimuvad mitmed huviringid (kitarriring, puhkpill, mudilaskoor, näitering, plokkflöödi-, rahvatantsu- ja puidutöö ringid) ning võrkpalli, korvpalli ja tennise treeningud.

2.4. Õpilaste arvu prognoos Torma valla koolides

Õpilaste arvu prognoosimisel on lähteandmeteks võetud sünnid Torma vallas perioodil 1997-2014 ning valla koolides esimesse klassi läinud õpilaste arv perioodil 2004-2014. Prognoosi koostamisel on lähtutud sarnasest meetodikast, mida kasutati „Jõgevamaa koolivõrgu arengukava alusdokumentide“ koostamisel (vt alljärgnev valem).

$$x = \frac{kooli_{2004} + kooli_{2004+\dots+2014}}{sünd_{1997} + sünd_{1997+\dots+2007}}$$

Suhtarvu baasil on arvatud vallas kooli minevate laste arv aastateks 2015-2021. 10 viimase aasta baasil saab välja tuua, et Torma vallas sündinud lastest on keskmiselt ca 90% läinud esimesse klassi oma valla kooli.

Koolide lõikes arvutuste tegemisel on lähtutud samast aegreast ehk viimase 10 aasta baasil on vaadeldud, kui suur osa esimesse klassi läinud lastest läheb kooli Tormasse ja kui suur osa Sadalasse. Arvutuste tulemusena on saadud esimesse klassi minevate laste arvud koolide lõikes aastani 2021.

Prognoosi kohaselt peaks 2015. a Torma koolis esimesse klassi minema 18 õpilast, edaspidi aga õpilaste arv langeb märgatavalt ning aastaks 2021 on prognoositud 11 lapse koolimineku. Kooli üldine õpilaste arv väheneb 7 aasta jooksul 24%, kahanedes 2021. aastaks 119 õpilaseni.

Tabel 1. C.R. Jakobsoni nim Torma Põhikooli õpilaste arvu prognoos

Klass	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
I	18	18	12	13	10	15	11	11
II	11	18	18	12	13	10	15	11
III	21	11	18	18	12	13	10	15
IV	13	21	11	18	18	12	13	10
V	21	13	21	11	18	18	12	13
VI	11	21	13	21	11	18	18	12
VII	16	11	21	13	21	11	18	18
VIII	17	16	11	21	13	21	11	18
IX	19	17	16	11	21	13	21	11
Kokku	147	146	141	138	137	131	129	119

Sadala põhikooli peaks prognoosi järgi minema 2015. a esimesse klassi 6 õpilast. Järgnevatel aastatel jääb aga kooliminejate arv valdavalt 4 õpilase juurde. Kooli üldine õpilaste arv väheneb senise trendi jätkudes 7 aasta jooksul 24%, kahanedes 2021. aastaks 25 õpilaseni.

Tabel 2. Sadala Põhikooli õpilaste arvu prognoos

Klass	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
I	2	6	4	4	3	6	4	4
II	5	2	6	4	4	3	6	4
III	11	5	2	6	4	4	3	6
IV	3	11	5	2	6	4	4	3
V	5	3	11	5	2	6	4	4
VI	5	5	3	11	5	2	6	4
Kokku	31	32	31	32	24	25	27	25

Praxise analüüsi kohaselt on 2020. aastal Torma vallas õpilaskohtade vajadus 135, mis on käesoleva töö prognoosist ca 20 last valla kohta vähem.³

2.5. Haridusasutuste kulude analüüs

Haridusasutuste kulud kokku olid 2014. a Torma valla eelarves ca 1,07 miljonit eurot, moodustades 59% valla väljaminekutest. Rahandusministeeriumi riigiraha portaali andmete alusel oli Jõgevamaa kohalike omavalitsuste keskmine 45% (vt tabel 3). Torma vald on selle näitaja poolest esimene ehk hariduskulude proportsioon eelarvest on maakonnas kõige suurem. Keskmisest suuremad kulud on veel Põltsamaa linnal (52%), Pala vallal (57%), Tabivere vallal (50%) ja Puurmani vallal (47%).

³ Poliitikauuringute Keskus Praxis. Prognoositud põhikoolid omavalitsuste ja tüüpide kaupa aastaks 2020. 2014 <http://www.praxis.ee/tood/koolivork/>

Tabel 3. Jõgevamaa kohalike omavalitsuste hariduskulude osakaal väljaminekutest, protsenti. (Allikas: Rahandusministeerium)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Jõgevamaa	50	55	49	53	49	45
Jõgeva linn	49	60	54	57	64	46
Puurmani vald	58	66	63	161	50	47
Põltsamaa linn	56	53	47	52	38	52
Palamuse vald	34	68	52	52	37	43
Jõgeva vald	45	43	37	40	47	42
Torma vald	54	63	57	54	60	59
Põltsamaa vald	57	52	50	40	51	45
Mustvee linn	57	42	39	52	51	29
Pala vald	47	54	65	51	54	57
Saare vald	40	55	42	46	44	44
Pajusi vald	53	46	46	43	43	42
Tabivere vald	53	51	50	53	51	50
Kasepää vald	34	32	35	34	34	27

Õppekoha maksumused Torma valla haridusasutustes olid 2014. a:

- Torma Põhikool – 1331,11 EUR⁴
- Sadala Põhikool – 2072,26 EUR
- Torma lasteaed Linnutaja – 2974,03 EUR

Riigi poolt kinnitatud summa omavalitsuste vaheliseks arveldamiseks oli 996 EUR. Seega on reaalne maksumus Torma Põhikooli puhul ca 34% suurem ja Sadala Põhikooli puhul üle kahe korra kõrgem.

⁴ Ei ole arvestatud Torma Spordihoone kulusid õppetegevuseks

Alljärgnevas tabelis on välja toodud valla haridusasutuste kulud kulukohtade lõikes, näidates samas ära ka katteallika (riik või vallaeelarve).

Tabel 4. Haridusasutuste kulud Torma vallas, 2014. a

	Torma PK	Sadala PK	Muu	sh riigilt	sh vallaeelarvest
Õpilaste arv	146	32			
TEGEVUSKULUD KOKKU	188256	76102			264358
Tööjõukulud	107130	42597			149727
Majandamiskulud	48126	33505			81631
Katlamaja kulud (küte)	33000				33000
HARIDUSKULUD KOKKU	255526	85611		327 895	10 000
Pedagoogide palk	215838	73945		285 275	1222
Juhtimiskulud	26645	8120		25 987	8778
Koolituskulud	2369	700		3113	
Õppevahendid	7605	2028		9633	
Investeeringud	3069	818		3887	
MUUD KULUD					
Koolilõuna			31675	23153	8522
Kooli spordihoone			57800		57800
Hariduskulud teistele KOVidele			55604		55604
Õpilasliinid			67515		67515
Lasteaed			233057		233057
Lasteaia toitlustamine			19300		19300
NB! Toitlustamisega seotud üldkulud on Torma Põhikooli kuludes (palgad, söökla majandamiskulud)					
KULUD KOKKU	443782	161713	464951	351 048	716 156

Kuna hariduskulud (pedagoogid, juhtimine, koolitused, õppevahendid) põhikoolidel kaetakse enamuses riigieelarvelistest vahenditest, siis neid kulusid detailsemalt ei ole analüüsitud. Vallaeelarvest makstavate kulude struktuuris on suurimaks kulukohaks töäjökulud, mis põhikoolidel moodustavad ca 50-55% tegevuskuludest. Töäjökulude hulka kuuluvad peamiselt tugipersonali kulud. Majandamiskulude hulgas on suurimaks kuluallikaks küttekulu (Torma Põhikooli puhul eraldi reana välja toodud). Sadala Põhikooli katlamaja sai 2014. a lõpus uuendatud, mistõttu on eeldatavalt 2015. a majandamiskulud väiksemad.

Kuna lasteaia finantseerimine on kohaliku omavalitsuse ülesanne, on ka kõik lasteaia seotud kulud valla kanda. Lasteaia kulude struktuuris tõusevad esile töäjökulud ja kütte kulud.

Küttekulude analüüsimiseks on eraldi välja toodud küttekulu 1 ruutmeetri kohta, mis võimaldab paremini võrrelda haridusasutusi omavahel. Aluseks on võetud kulud 2014-2015 kütteperioodi kohta. Tabelist 4 selgub, et suurima kuluga ruutmeetri kohta on Torma Põhikool (19,75 EUR). Kui lisada pinnale juurde spordihoones õppetöök kasutatavad ruumid, langeb kulu aga märgatavalt (11,82 EUR). Siiski tuleks Torma Põhikooli puhul kaaluda katlamaja ülevõtmise võimalusi ning teha selleks eraldi analüüs ja arvutused tasuvuse kohta.

Sadala põhikooli osas tuleks vaadelda kulu uuesti järgmisel kütteperioodil, et näha katlamaja uuendamisest tulenevat kokkuhoidu küttekulus. Torma lasteaia kulu on aga üllatavalt madal (12,57 EUR), arvestades olemasolevat küttesüsteemi.

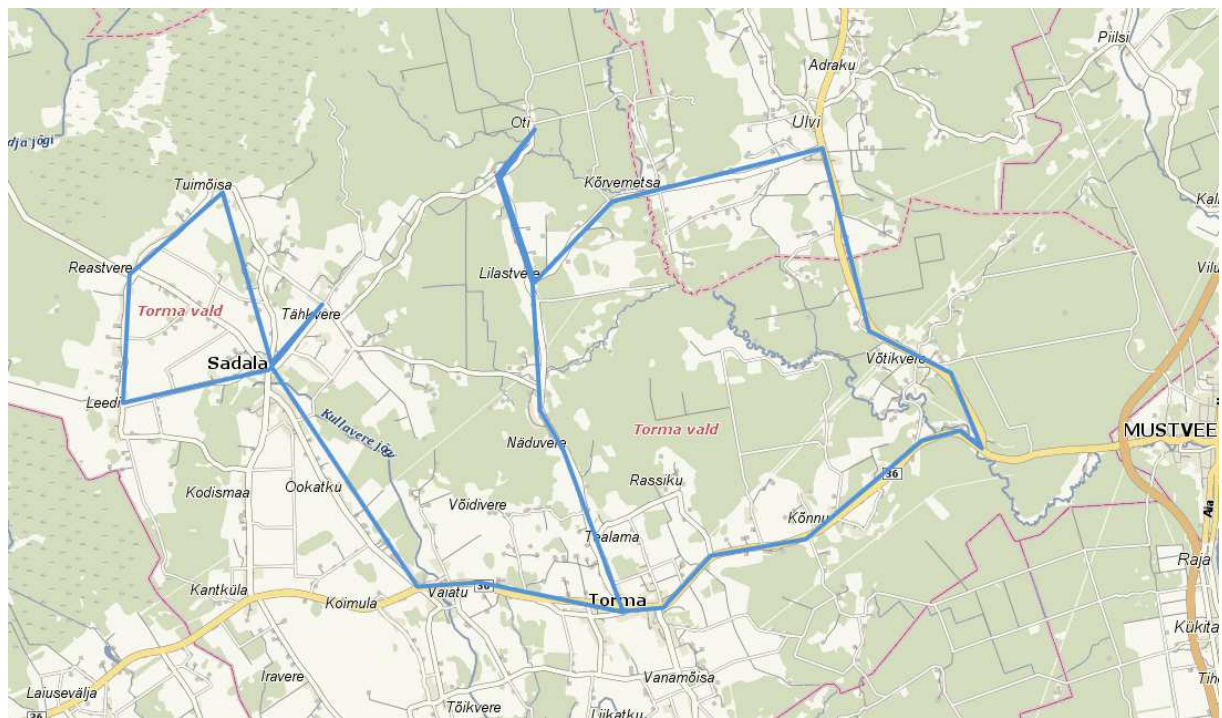
Tabel 5. Küttekulu valla haridusasutustes 2014/2015 kütteperioodil

Asutus	Ruutmeetrite arv (kasulik pind)	Kulu kütteperioodil	Kulu m ² kohta
Torma Põhikool	1975 m ²	30 000 EUR	19,75 EUR/m ²
Torma Põhikool koos spordihoonega	3299 m ²	39 000 EUR	11,82 EUR/m ²
Sadala Põhikool	873 m ²	15 288 EUR	17,51 EUR/m ²
Torma lasteaed Linnutaja	1535 m ²	19 300 EUR	12,57 EUR/m ²

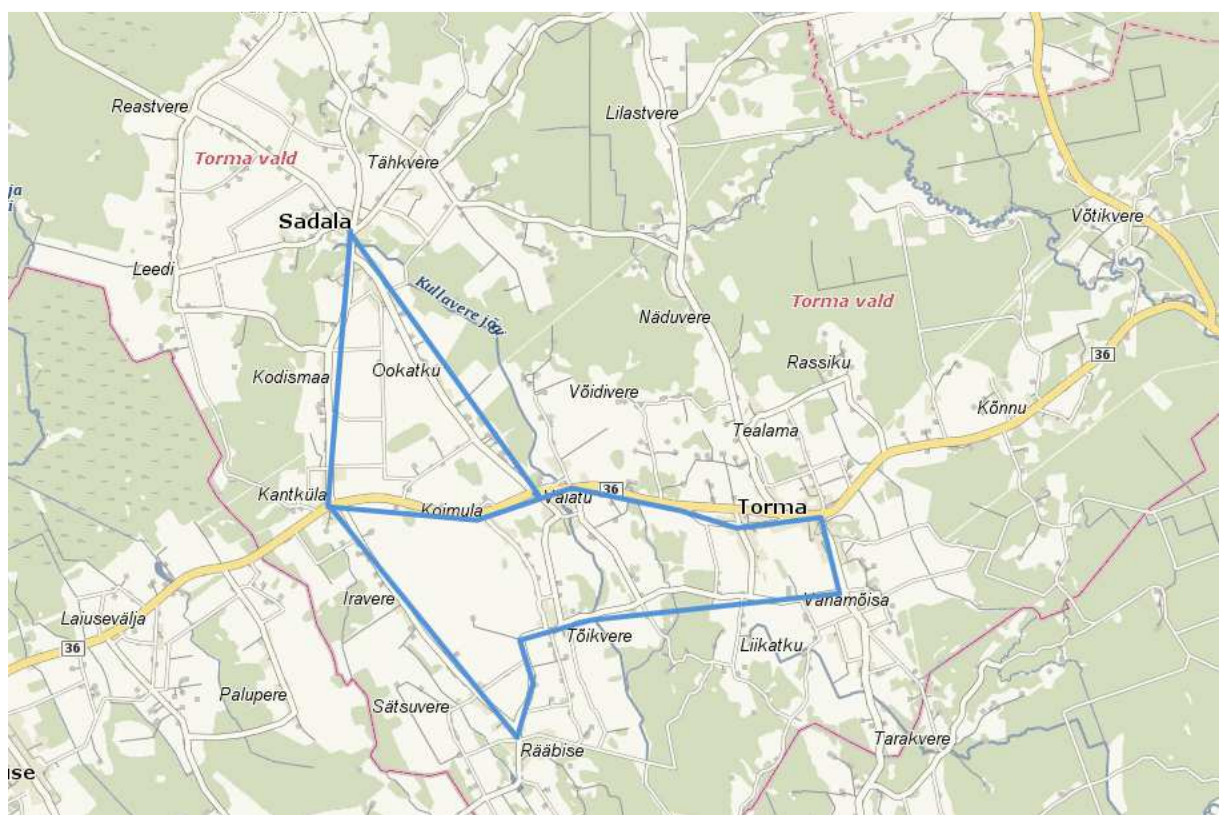
2.6. Õpilastransport

Õpilastransport moodustab märkimisväärse osa valla hariduskuludest (ca 67 000 EUR), mistõttu tuleks kulude optimeerimisel vaadelda kokkuhoiu võimalusi ka seal.

2014/15 õppeaastal oli vallas käigus 2 õpilasliini.

Joonis 8. Õpilasliini nr 1 hommikune marsruut. [Link kaardile:](http://kaart.delfi.ee/?bookmark=296def6fc6e0ccfc7a3eb33405cf2905)

Joonis 9. Õpilasliini nr 2 hommikune marsruut. [Link kaardile:](http://kaart.delfi.ee/?bookmark=d663cbe41a6080b8dc99105cea178241)

Õpilasliinide puhul on suurimaks probleemiks, et liinid on pikad ja veod teostatakse ainult kahe bussiga. Seetõttu jõuavad osad lapsed väga vara hommikul kooli. Lisaks on nõudepeatused Tuimõisas ja Reastveres, mis teevad liini veelgi pikemaks. Õpilastranspordi optimeerimiseks on võimalik leida koostöökohti Jõgevamaa Ühistranspordikeskusega, mis tegeleb maakonnas ühistranspordi korraldamisega. Arutelul ühistranspordikeskuse töötajate ning Jõgeva Maavalitsuse transpordinõunikuga, võiks üheks arvestatakse kaalutluskohaks olla ettepanekute tegemine maakondliku ühistranspordiliinide muutmiseks nii, et osaliselt võiks olla õpilasvedu kaetud maakonnaliinidega. Ühistranspordikeskus avaldas valmisolekut antud teemat täpsemalt arutada, kui vastav ettepanek Torma valla poolt tehakse. Kuna hanget saab muuta esmakordselt aasta peale lepingu sõlmimist, siis antud liinimuudatused saaksid varasemalt aset leiad 2016. a keskel.

Lisaks võiks kaaluda laste transpordi osas kogukonnateenuse käivitamist eelkõige Sadala piirkonnas, mis lühendaks olemasolevaid liine ja võimaldaks lastel jõuda sobivamal ajal hommikul kooli. Ka lapsevanemad saaksid teha transpordi osas võimalusel tihedamat koostööd. Positiivsena on koolides hakatud pakkuma hommikuputru ning seda võimalust on järjest rohkem ka lapsed kasutanud.

Sadalasse loodava lasteaia rühma avamisel tuleb uueks õppeaastaks üle vaadata õpilasliinide marsruut, sest osade laste transport võib sellega seoses muutuda. Liinide täituvuse kontrolli osas võiks rakendada näiteks nädala jooksul bussides reisisaatjaid, kes panevad kirja igas peatuses peale tulevate laste arvu. Lisaks võib kaaluda GPS-seadmete paigaldamist bussidele kokkuleppel teenuse osutajaga. See võimaldaks saada täpsemat ülevaadet ning infot võimalike liinide optimeerimiste kohta. Kindlasti tuleks õpilasliinide marsruudid iga-aastaselt üle vaadata lähtuvalt laste tegelikust paiknemisest.

2.7. Kulude optimeerimise võimalused

Hariduskulude optimeerimiseks paluti haridusasutustel ja valla hariduskomisjonil välja pakkuda omalt poolt võimalusi kulude kokkuhoiuks. Laekunud ettepanekud süstematiseeriti ning koondati ühtsesse vormi.

Ettepanekud haridusasutustelt ja valla hariduskomisjonilt:

- Sadala Põhikool:
  - Sadalasse lasteaed-alkkooli loomine (0,5-0,75 kohta direktorit)
  - Sadala kool võiks olla Torma põhikooli filiaal, juhtimine jääks Tormasse
- Torma lasteaed:
  - Energiakulude kokkuhoiuks katuse soojustamine ja ventilatsiooni kaasajastamine
  - Lasteaia ühe rühma ümberkujundamise protsessis püüda leida rahalisi vahendeid ka loodusnurga ruumide remontimiseks ja ülalpidamiseks ning seal lastega töötava pedagoogi töötasuks ja koolituskuludeks

- Lasteaia renoveerimine - lasteaia territooriumi ümbritsemine piirdeaiaga ja kujundusprojekti koostamine
- Vähendada lasteaia kokkade ametikohtade suurusi, vabaneva palgafondi arvelt suurendada õpetajate ametikohtade arvu (10 rühmaõpetajat ja 0,5 loodusainete õpetajat)
- Torma Põhikool:
  - Tormasse lasteaed-põhikooli loomine (1 direktor ja kummaski majas 0,5 õppealajuhataja kohta, ühine majandusjuhataja)
  - Elektrilugejate paigaldamine võimla ja söökla elektritarbimise optimeerimiseks (eelkõige laagrite periood)
  - Peahoone katuse renoveerimine koos soojustamisega
  - Töötajate ametijuhendite ülevaatamine, et vältida dubleerimist
- Üldised ettepanekud:
  - Haridusasutuste ühised koolituspäevad ja ühisüritused
  - Täpsustada küttekulu m² kohta Torma ja Sadala Põhikoolis, lasteaias, võimlas ja rahvamajas.
  - Tellida puhastusfirmalt koristusauditi Sadala ja Torma Põhikoolidele ja ka Torma spordihoonele
  - Palgata lasteaiale ja Sadala koolile ühine kvalifitseeritud eripedagoog-logopeed (ei too kokkuhoidu, kuid väga vajalik)
  - Osade laste transport lahendada autodega
  - Kogukonnateenusena rajada ühisköök, mis pakub toitlustamist haridusasutustele
  - Võtta tööle laste saatja õpilasbussidesse lasteaia laste jaoks (reisisaatja)
  - Korraldada haridusalaseid ümarlaudu ja mõttevahetusi kolme haridusasutuse inimestele ja vallavalitsuse liikmetele
  - Kõikide töötajate ametijuhendid asutuste juhtidel kriitiliselt üle vaadata, et välistada ametiülesannete dubleerimist ning viia vastavusse tegeliku olukorraga
  - Pikemas perspektiivis ühendada lasteaia majandusjuhataja ja Torma kooli majandusjuhataja ametikohad, samuti lasteaia ja kooli remonditöölise ametikohad
  - Vähendada valla eelarvest haridusasutustele antavat eraldist kõikidel haridusasutustel kindlaksmääratud protsendi võrra, seejuures on asutuse juhil ülesanne ise leida kokkuhoiu kohad. Vabanevaid vahendeid saaks asutuse juht kasutada haridusasutuse arendamiseks/investeeringuteks.

3. Võimalikud haridusmudelid Torma vallas

Arvestades eelpool toodud kulude analüüsi, õpilaste arvu prognoosi ning haridusasutuste ja – komisjoni ettepanekuid on välja pakutud kolm võimalikku haridusmudelit tegevuskulude optimeerimiseks. Haridusmudelite koostamisel on eeldatud, et olemasolevates hoonetes jätkub tegevus. Väljapakutud mudelite puhul on eeskujuks võetud teistes omavalitsustes rakendatud lahendusi, mida võiks kaaluda ka Torma hariduse ümberkorraldamisel.

Välja on pakutud 3 haridusmudelit:

1. Sadala kooli ja lasteaia osa ühendatud juhtimine ning Torma kooli ja lasteaia ühendatud juhtimine
2. Torma valla haridusasutuste ühendatud juhtimine
3. Kõik haridusasutused eraldi juhtimise all, majandusvaldkonnad Tormas ühendatud

3.1. Alusandmed

Andmed on toodud gruppide kaupa: juhid (direktor, õppealajuhataja, majandusala juhataja), abipersonal (kokad, koristajad, remonditöölised jt) ning tugipersonal (sekretär, ringide juhid, kasvatajad, logopeed jt). Direktorite ja õppealajuhatajate palgad koolides tulevad riigi eelarve vahenditest, kõik ülejäänud koolide ja lasteaia töäjõukulud kaetakse valla eelarve vahenditest. Pedagoogide palgad koolides kaetakse täielikult riigi eelarvest ning neid ei ole seetõttu mudelites kajastatud.

Haridusasutuste tegevuskuludest töäjõukulu kokku 2015. a eelarve andmetel on ca 409 420 EUR aastas. Haridusasutuste detailsemad töäjõukulud on kajastatud alljärgnevatel tabelitel.

Sadala Põhikool:

Kulugrupp	Ametikohti 2015	Palk 2015 (eelarve)
Juhtimine	0,5	540
Abipersonal	5,5	2385
Tugipersonal	1,477	820
Kokku:	7,477	3745
Kokku aasta koos maksudega:		60 214

C.R. Jakobsoni nim Torma Põhikool:

Kulugrupp	Ametikohti 2015	Palk 2015 (eelarve)
Juhtimine	2,5	2240
Abipersonal	8,05	3475
Tugipersonal	6,271	2822
Kokku:	16,821	8538
Kokku aasta koos maksudega:		137 287

Torma lasteaed Linnutaja:

Kulugrupp	Ametikohti 2015	Palk 2015 (eelarve)
Juhtimine	2	1545
Abipersonal	3,5	1544
Tugipersonal	1,7	1218
Õpetajad ja abid	15,2	8872
Kokku:	22,4	13179
Kokku aasta koos maksudega:		211 918

3.2. Sadala kooli ja lasteaia osa ühendatud juhtimine ning Torma kooli ja lasteaia ühendatud juhtimine

Haridusmudeli koostamise eeldused:

- 2 uut õppeasutust – Sadala lasteaed-põhikool ja Torma lasteaed-põhikool
- 2 lasteaia õpetajat ja 1 õpetaja abi lähevad Sadala PK koosseisu
- Sadala PK direktori palgatõus 10%
- Torma PK direktori palgatõus 20%
- õppealajuhatajad Torma lasteaed-põhikoolis jäävad eraldi 0,5 lasteaia osas ja 0,5 kooli osas, Sadalas 0,2 kohta õppealajuhatajat direktorile
- 1 majandusjuhataja ja 1 remonditööline Torma lasteaed-põhikoolis, palgatõus mõlemal ca 15%
- Torma PK valvuri ülesanded anda nt majahoidjale
- Sadala PK koristajad 0,7-kohaga

Kokkuvõtteks oleks ca 20 500 EUR

Sadala lasteaed-põhikool:

Kulugrupp	Ametikohti	Palk kuus
Juhtimine	0,5	594
Abipersonal	4,9	2151
Tugipersonal	1,477	820
Lasteaia õpetajad ja abid	3	1767
Kokku:	9,877	5332
Kokku aasta koos maksudega:		85 733

Torma lasteaed-põhikool:

Kulugrupp	Ametikohti	Palk kuus
Juhtimine	3	2925
Abipersonal	11	4787
Tugipersonal	7,971	4038
Lasteaia õpetajad ja abid	12,2	7104
Kokku:	34,171	18854
Kokku aasta koos maksudega:		303 170

Välja pakutud mudeli plussid ja miinused:

- Mudel annab suurima rahalise kokkuhoiu võimaluse.
- Kindlustab ühtekuuluvust ja integreerimist kooli ja lasteaia vahel.
- Tihedam koostöö kooliõpetajate ja lasteaiaõpetajate vahel, mis tagab parema koostöö lasteaialaste kooliminekuks (ühised ümarlauad ja nõupidamised mõlemate haridusasutuste töötajate vahel aitavad kooliõpetajatel probleemsete lastega töötada, nende probleeme mõista).
- Juhtimise korraldamine kahe asutuse (Torma kool ja lasteaed) vahel keeruline, kuid võimalik õppida parimatest praktikatest (nt Peetri lasteaed-põhikool, Lustivere lasteaed-põhikool)
- Torma ühise asutusega tekib nimeprobleem, praegu C. R. Jakobsoni nim Torma Põhikool ja Torma lasteaed Linnutaja. Ühe lahendusena on pakutud Torma lasteaed-põhikooli, mille lasteaed on Linnutaja maja ja kool on C.R. Jakobsoni maja.
- Oht, et üks asutus võib jääda eraldiseisjaks (sõltub, missuguses valdkonnas on asutuse juht pädevam).

3.3. Torma valla haridusasutuste ühendatud juhtimine

Haridusmudeli koostamise eeldused:

- 1 direktor kahe lasteaed-põhikooli kohta, direktori palgatõus 50%
- 1 õppealajuhataja 2 õppeasutuse kohta (0,5 alusharidus ja 0,5 põhiharidus) – 85% direktori palgast
- 1 majandusjuhataja ja 1 remonditööline Torma lasteaed-põhikoolis, palgatõus mõlemal ca 15%
- Lisandub õppealajuhataja ja direktori transpordikulu Torma-Sadala vahel, arvestusega 8 korda kuus viibimist Sadalas

Kokkuhoid aastas oleks ca 12 120 EUR

Torma valla ühine haridusasutus:

Kulugrupp	Ametikohti	Palk kuus
Juhtimine	3	3635
Abipersonal	16,5	4787
Tugipersonal	9,448	4038
Lasteaia õpetajad ja abid	15,2	7104
Kokku:	44,148	18854
Transpordikulu aastas:		1152
Kokku aasta koos maksudega:		397 298

Välja pakutud mudeli plussid ja miinused:

- Kõige keerulisem variant, sest üks inimene peab tundma 3 maja „siseelu“ ja asjaajamine peab toimuma 3 asutuse vahel
- Vahemaa Torma-Sadala vahel (sõidavad nii direktor kui õppealajuhataja)
- Üks juht peaks siiski igas asutuses olema olema igapäevaselt (kas direktor või õppealajuhataja)
- Kaduda võib haridusasutuste omanöolisus (kõik baseerub ühe inimese juhtimisele), ühe inimese vastutusala jääb suureks.

3.4. Kõik haridusasutused eraldi juhtimise all, majandusvaldkonnad Tormas ühendatud

Haridusmudeli koostamise eeldused:

- Sadalasse tulev lasteaia rühm jääb Torma lasteaia filiaaliks
- 1 majandusjuhataja ja 1 remonditööline Torma lasteaia ja põhikooli kohta (tööandja oleks vallavalitsus või mõlemas asutuses 0,5 kohaga), palgatõus mõlemal 15%

Kokkuhoid oleks ca 6 630 EUR aastas.

Sadala Põhikool:

Kulugrupp	Ametikohti 2015	Palk 2015 (eelarve)
Juhtimine	0,5	540
Abipersonal	5,5	2385
Tugipersonal	1,477	820
Kokku:	7,477	3745
Kokku aasta koos maksudega:		60 214

C.R. Jakobsoni nim Torma Põhikool:

Kulugrupp	Ametikohti 2015	Palk 2015 (eelarve)
Juhtimine	2	1923
Abipersonal	7,75	3310
Tugipersonal	6,237	2822,47
Kokku:	15,987	8055,47
Kokku aasta koos maksudega:		129 532

Torma lasteaed „Linnutaja“:

Kulugrupp	Ametikohti 2015	Palk 2015 (eelarve)
Juhtimine	2	1646
Abipersonal	3,5	1506
Tugipersonal	1,7	1218
Õpetajad ja abid	15,2	8879
Kokku:	22,4	13249
Kokku aasta koos maksudega:		213 044

Välja pakutud mudeli plussid ja miinused:

- Kõige reaalsemalt teostatav lahendus
- Kokkuhoid on kõige väiksem
- Korrapärane ja teadlik juhtimine kõikide haridusasutuste juhtide poolt (lasteaia juhataja ja koolide direktorid töötavad oma pädevusvaldkonnas).
- Eeldab tihedamat koostööd Torma aleviku haridusasutuste vahel

4. Järeldused ja soovitused

- Arvestades Statiskaameti koostatud Jõgevamaa rahvastikuprognosi ja võttes aluseks, et 1.01.2015 seisuga oli Statistikaameti andmetel vallas 1891 elanikku, võib prognoosida, et aastaks 2040 elab vallas ca 1324 inimest.
- Sündide arv vallas oli enne 2008. aastat valdavalt üle 20 lapse aastas, kuid alates 2009. a on sündinud keskmiselt 17 last aastas. Seega viitab see langustrendile, mis mõjutab otseselt valla haridusasutuste jätkusuutlikkust. Samas on ka sünnitusealiste naiste hulk märgatavalt vähenenud.
- Torma vallast käib arvestatav hulk lapsi teiste omavalitsuste koolidesse. Sarnaselt töörandega on peamine suundumiskoht Jõgeva linn ning Tartu. Kokku õpib Torma vallast 30 last teiste omavalitsuste põhikooliastmes. Kui gümnaasiumiastme osas on õpiränne vältimatu, siis põhikooli astmes võiks teistesse koolidesse käivate laste hulk olla väiksem.
- Prognoosi kohaselt peaks 2015. a Torma koolis esimesse klassi minema 18 õpilast, edaspidi aga õpilaste arv langeb märgatavalt ning aastaks 2021 on prognoositud 11 lapse koolimineku. Kooli üldine õpilaste arv väheneb 7 aasta jooksul 24%, kahanedes 2021. aastaks 119 õpilaseks.
- Sadala põhikooli peaks prognoosi järgi minema 2015. a esimesse klassi 6 õpilast. Järgnevatel aastatel jääb aga kooliminejate arv valdavalt 4 õpilase juurde. Kooli üldine õpilaste arv väheneb senise trendi jätkudes 7 aasta jooksul 24%, kahanedes 2021. aastaks 25 õpilaseks.
- Praxis analüüsi kohaselt on 2020. a Torma vallas õpilaskohtade vajadus 135, mis on käesoleva töö prognoosist ca 20 last valla kohta vähem. Seega on ümberkorraldused valla haridusvõrgus lähitulevikus vältimatud.
- Haridusasutuste kulud kokku olid 2014. a Torma valla eelarves ca 1,07 miljonit eurot, moodustades 59% valla väljaminekutest. Rahandusministeeriumi riigiraha portaali andmete alusel oli Jõgevamaa kohalike omavalitsuste keskmine 45%. Torma vallas on hariduskulude proportsioon eelarvest maakonnas kõige suurem. Hariduskulude viimiseks maakonna keskmisele tasemel tuleks kulusid vähendada ca 270 000 EUR ehk 34%.

- Vallaeelarvest makstavate kulude struktuuris on suurimaks kulukohaks tööjõukulud, mis põhikoolidel moodustavad ca 50-55% tegevuskuludest. Tööjõukulude hulka kuuluvad peamiselt abi- ja tugipersonali kulud. Majandamiskulude hulgas on suurimaks kuluallikaks küttekulu. Torma kooli puhul tuleks kaaluda katlamaja ülevõtmise võimalusi ning teha selleks eraldi analüüs ja arvutused tasuvuse kohta. Sadala põhikooli osas tuleks vaadelda kulu uuesti järgmisel kütteperioodil, et näha katlamaja uuendamisest tulenevat kokkuhoidu küttekulus.
- Õpilastranspordi optimeerimiseks on võimalik leida koostöökohti Jõgevamaa Ühistranspordikeskusega. Liinide täituvuse kontrolli osas võiks rakendada näiteks nädala jooksul bussides reisisaatjaid, kes panevad kirja igas peatuses peale tulevate laste arvu. Lisaks võib kaaluda GPS-seadmete paigaldamist bussidele kokkuleppel teenuse osutajaga. See võimaldaks saada täpsemat ülevaadet ning infot võimalike liinide optimeerimiste kohta. Eriliinide marsruut tuleks üle vaadata iga-aastaselt vastavalt vajadustele lähtuvalt õpilaste paiknemisest. Lisaks võiks kaaluda laste transpordi osas kogukonnateenuse käivitamist eelkõige Sadala piirkonnas, mis lühendaks olemasolevaid liine ja võimaldaks lastel jõuda sobival ajal hommikul kooli. Ka lapsevanemad saaksid teha transpordi osas võimalusel tihedamat koostööd.
- Väljapakutud võimalikest haridusmudelitest on kõige reaalsemalt elluviidav kolmas lahendus, kus haridusasutused jätkavad tööd samade asutustena, kuid majandusvaldkonna personal on kokku viidud Torma kooli ja lasteaia osas. Selle mudeli juures tasuks lisaks analüüsida ka abipersonali töökoormust ning kaaluda ühendamist. Kokkuhoitud vahenditest oleks võimalik tööle võtta vajalikku tugipersonali (eripedagoog) või suunata raha investeringuteks.
- Suurimat kokkuhoidu on võimalik saavutada esimese haridusmudeli rakendamisega, kus Sadala kool ja lasteaia osa on ühendatud ning Torma kool ja lasteaed on ühendatud juhtimise all. Samas eeldab mudeli rakendamine põhjalikumat analüüsi, oskuslikku selgitustööd ning pidevat kogukonna kaasamist. Seejuures tasuks eeskujuks võtta Eesti teiste omavalitsuste edukaid näiteid.
- Kuna märkimisväärne arv valla põhikooliealisi lapsi (30 last) käib teiste omavalitsuste koolides, siis õpilaste lahkumise ennetamiseks tuleks tugevdada Torma valla koolide identiteeti ning leida võimalusi koolide atraktiivsuse suurendamiseks. Ühe lahendusena võiks kaaluda huvihariduse tugevdamist (nt Mustvee muusikakooli filiaali loomine Tormasse) ja koolide õppesuundade arendamist (nt muusika, sport, kunst).